

МОБІЛЬНІСТЬ ВНУТРІШНЬОГОСПОДАРСЬКИХ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНО-ІННОВАЦІЙНИХ ЕЛІТ ЯК ПЕРЕДУМОВА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ КОМПАНІЙ

MOBILITY OF CORPORATIVE ECONOMIC INTELLECTUAL AND INNOVATIVE ELITES AS A PREREQUISITE FOR ENSURING THE COMPETITIVENESS OF COMPANIES

Анотація. Представлено результати та ключові здобутки дослідження внутрішньогосподарських (корпоративних) інтелектуально-інноваційних еліт, як груп чи спільнот працівників, які демонструють порівняно найкращі інноваційні результати. Обґрунтовано необхідність дослідження індексу мобільності членів еліти, як одного з ключових показників управління цим механізмом забезпечення конкурентоспроможності у поточних та перспективних умовах. Зроблено висновок щодо необхідності використання міждисциплінарних підходів для подальших наукових розробок у цій сфері.

Ключові слова: внутрішньогосподарська інтелектуально-інноваційна еліта, мобільність еліти, інноваційна діяльність, конкурентоспроможність

Abstract. The results and key achievements of the study of intra-economic (corporate) intellectual and innovative elites, as groups or communities of employees, which demonstrate comparatively the best innovative results, are presented. The necessity of researching the mobility index of elite members as one of the key indicators of the management of this mechanism of ensuring competitiveness in current and future conditions is substantiated. A conclusion was made regarding the need to use interdisciplinary approaches for further scientific developments in this area

Keywords: corporate intellectual and innovative elite, mobility of elite, innovative activity, competitiveness

Суттєве прискорення соціально-економічних процесів на всіх рівнях визначає посилення уваги до механізмів гнучкої адаптації господарських систем, а особливо підприємства, як первинних і організаційно відокремлених ланок економіки. Гнучкість і динамічність повинна будуватися на принципі збереження, збільшення та розвитку інтелектуально-інноваційного капіталу компаній, як запоруки та безумовної передумови конкурентної боротьби за сучасних умов. Зважаючи на необхідність постійної адаптації до нових чи мінливих умов конкурентної боротьби, на розвиток нових форм зайнятості, підвищення відкритості та простоти поширення результатів інтелектуальної праці у інформаційно розвиненому корпоративному середовищі, здобуває особливу актуальність і значення питання управління внутрішньогосподарськими інтелектуально-інноваційними елітами (ВІЕ). Саме ці виокремлені, високоефективні та інноваційні організаційні групи (команди) є ключовим конкурентним ресурсом досягнення ринкового успіху у поточних та перспективних умовах діяльності.

Наукова проблематика визначення та дослідження економічних еліт є об'єктом дослідження у різних галузях суспільних наук, таких як політологія, соціологія тощо, а в економіці слід відзначити протирічний розвиток наукової думки у цій спеціальній сфері [1,3,5]. Відзначимо, що у власних дослідженнях ми не торкаємося проблематики соціальної справедливості чи політичного впливу економічних еліт, а фокусуємося виключно на інтелектуально-інноваційних результатах – ключового критерію віднесення працівника до виокремленої спільноти з преференціями (чи додатковими суттєвими чинниками формування та отримання цінності індивідом). Закономірності та правила розвитку ВІЕ безперечно

залежать від країни, регіону чи прийнятих в корпоративному середовищі правил чи процедур. Незважаючи на це доцільно виділяти загальні універсальні принципи формування та функціонування ВІЕ базуючись на досвіді підприємств різних країн світу : відкритість і прозорість механізмів входу та виходу, об'єктивності оцінювання досягнутих результатів, гарантованості надання преференцій та інше. У різних країнах ці принципи здобувають своє наповнення і особливості, але в цілому без них неможливе існування стабільної та ефективної еліти в компанії [3, 4, 5]. Слід відзначити, що ВІЕ доцільно досліджувати у двох напрямках – внутрішню динаміку спільноти (групи) співробітників виділених за інтелектуально-інноваційним критерієм, а також зовнішню динаміку впливу ВІЕ на компанію в цілому, циркуляцію членів еліти, її інтеграцію з діловими мережами в середині та поза межами компанії на ринку.

Поняття «циркуляції» ВІЕ є одним з фундаментальних для забезпечення ефективності інноваційної діяльності її членів, підтримання корпоративного конкурентного середовища персонального професійного розвитку та постійного критичного удосконалення бізнес-процесів. Слід вести мову, що циркуляція ВІЕ означає інтенсивність процесів входу і виходу найбільш талановитих чи інноваційно ефективних співробітників з зони внутрішньогосподарських закріплених преференцій (привілеїв) за досягнуті результати [2]. Індекс мобільності ВІЕ може бути сконструйований на основі співставлення по періодах частки нових членів ВІЕ до їх загальної кількості. Іншими словами, підприємство відповідно до єдиної уніфікованої і оприлюдненої процедури оцінювання інноваційних результатів співробітників, або як прийнято часто говорити ключових показників результативності (KPI), визначає список ключових співробітників для своєї діяльності. Проведення такого оцінювання нами вважається традиційним підходом управління персоналом, яке проводиться періодично для надання преміювання чи мотивації співробітників.

Значення індексу мобільності ВІЕ важко переоцінити з позицій забезпечення конкурентоспроможності компаній. Низький індекс мобільності ВІЕ засвідчуватиме про стабільний склад групи, що може мати як позитивні так і негативні наслідки. Наприклад ВІЕ з невисоким індексом мобільності прогнозовано будуть більш схильні приймати рішення з підвищеним середнім рівнем прибутковості і підвищеним рівнем ризику. Дана теза пояснюється двома фактами – здатність елітарної групи порівняно легше переживати втрати через досягнуті та накопичені преференції, відчуття безпеки та захищеності; необхідності постійно демонструвати високі результати діяльності для збереження свого привілейованого становища в компанії. З іншого боку, стабільність учасників ВІЕ забезпечує збереження накопиченого інноваційного потенціалу компанії. У той же час, високе значення індексу мобільності ВІЕ засвідчить про високу плинність членів групи, а значить про неможливість реалізації довгострокових інноваційних стратегій, волатильність інноваційного потенціалу компанії у стратегічній перспективі, ризику втрати ключових конкурентних переваг компанії внаслідок переходу працівників до інших компаній тощо.

Розроблені принципи, система та механізми ВІЕ та визначено їх вплив на конкурентоспроможність компаній [6, 7, 8]. Дослідження, стимулювання та використання ВІЕ стає все більш важливим фактором забезпечення конкурентоспроможності компаній за сучасних умов, швидкого розвитку технологій та мінливості моделей споживчої поведінки. Подальші дослідження цього наукового спрямування вимагатимуть використання міждисциплінарних підходів. Практичне використання ВІЕ не вимагає від компанії значних інвестиційних ресурсів для досягнення конкурентних переваг, а також при збалансованому підході дозволяє сформулювати механізми стійкості та адаптивності до поточних та перспективних конкурентних викликів.

Література

1. Elise S. Brezis. The Effects of Elite Recruitment on Social Cohesion and Economic Development. OECD. 2011. Режим доступу: <https://www.oecd.org/development/pgd/46837524.pdf>
2. Figueroa Adolfo, Renteria Magna Jose. On the World Economic Elite. Economía Vol. XXXIX, N° 77, semestre enero-junio 2016, pp. 9-32. ISSN 0254-4415

3. Higley, J. (2010). Elite Theory and Elites. In K.T. Leicht & J.C. Jenkins (editors), Handbook of Politics: State and Society in Global Perspective. New York: Springer. Режим доступу: http://dx.doi.org/10.1007/978-0-387-68930-2_9
4. Grau Larsen, Anton. Elites in Denmark: Identifying the Elite, PhD Series, ISBN 9788776119119. Copenhagen Business School (CBS), Frederiksberg. 2015. Режим доступу: <https://hdl.handle.net/10398/9512>
5. Nakpodia F, Adegbite E. Corporate governance and elites. Accounting Forum, 42 (1). pp. 17-31. ISSN 0155-9982. 2018. Режим доступу: <https://doi.org/10.1016/j.accfor.2017.11.002>
6. Halysia I. Intra-economic «brain markets» and intellectual and innovative elites. Monograph «Zagadnienia społeczno-ekonomiczne, polityczne, kulturalne i religijne w badaniach polskich, słowackich i ukraińskich. Tom III Prawo-Gospodarka-Polityka»: ISBN 978-83-63909-55-0. Jarosław-2014. - P. 165-170.
7. Halysia I., Intellektuelle Innovationseliten als konkurrenzfähige Ressource der Wirtschaftssubjekte. Journal L Association 1901 "SEPIKE". 2013. №1. pp.65-71.
8. Олесюк О.І., Галиця І.О. Науковий твір «Наукова розробка «Розвиток внутрішньогосподарських еліт для забезпечення конкурентоспроможності компаній». Авторське свідоцтво Національного органу інтелектуальної власності Державного підприємства «Український інститут інтелектуальної власності» (УКРПАТЕНТ) від 11.10.2022 № 115172

УДК: 338.28:330.5

Ірина Кравчук

*к.е.н., асистент кафедри бізнесу та управління персоналом,
ЧНУ ім. Юрія Федьковича, Україна
i.kravchuk@chnu.edu.ua*

Марія Бронтерюк

*здобувач першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
освітньо-професійна програма/спеціалізація «Економіка та організація бізнесу»
ЧНУ ім. Юрія Федьковича, Україна
bronteryuk.mariia@chnu.edu.ua*

РОЗВИТОК ЦИФРОВІЗАЦІЇ ТА ІННОВАЦІЙ В БІЗНЕСІ ЯК НОВА ПАРАДИГМА РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ

DEVELOPMENT OF DIGITALIZATION AND INNOVATION IN BUSINESS AS A NEW PARADIGM OF ECONOMIC DEVELOPMENT

Анотація. Аналізується розвиток економіки в умовах глобальних трансформаційних процесів, пов'язаних із цифровізацією. Сучасні тенденції проектування, впровадження та складові цифровізації в Україні, що може стати поштовхом до модернізації економіки та подолання кризи. Розглянуто вигоди, які надає бізнесу цифрова трансформація та які складові впливають на даний процес.

Ключові слова: цифрова економіка, цифровізація, цифрові технології, цифрова трансформація, інновація.

Abstract. The development of the economy in the conditions of global transformation processes related to digitalization is analyzed. Modern design trends, implementation and components of digitalization in Ukraine, which can become an impetus to modernize the economy and overcome the crisis. The benefits that digital transformation provides to business and what components affect this process are considered.

Key words: digital economy; digitization; digital technologies; digital transformation; innovation.

Цифрові технології на сьогоднішній день активно розвиваються та досягають рушійних сил в бізнесі. Вони вже давно стали драйверами революційних змін в багатьох країнах світу. Ці технології – це нове відкриття як для громадян, так і держави. Процес її інтеграції в економіку України йде дуже повільно, що впливає на зниження національної конкурентоспроможності на світовому ринку, і спричиняє недостатнє розкриття інформаційно-цифрового потенціалу технологій.

В сучасних умовах ресурсом розвитку та функціонування підприємства є знання. Рівень цифровізації та інноваційної активності є одним із факторів економічного зростання. Цифровізація та інновації є основною формою впровадження наукових досягнень і